

Rakennustietosäätiö RTS
Seppo Niiranen
PL 1004
00101 Helsinki

Lausunto RT-ohje-ehdotuksesta Vanhusten palveluasuminen RTS 13:7

VIITE: Lausuntopyyntö 15.2.2013, **RTS 13:7**

Suomen Arkkitehtiliitto SAFA ry. antaa pyydettyä lausuntona jäljempänä olevat huomionsa RT- ohje-ehdotuksesta Vanhusten palveluasuminen. Hyväksymme ehdotuksen julkaistavaksi, mutta ehdotamme oheisia muutoksia:

RT-kortti on perusteellinen ja hyvin laadittu. Ohessa on joitain tarkennus- ja lisäysehdotuksia.

Kortin alkuun pitäisi lisätä taustaa ja viitteitä esteettömyysmääräyksiin, mm. voimassaoleviin RakMK –kohtiin:

F1 ESTEETÖN RAKENNUS

Määräykset ja ohjeet 2005, ”Määräykset ja ohjeet koskevat hallinto- ja palvelurakennuksia, sekä muissa rakennuksissa olevia liike- ja palvelutiloja. Työtiloja sisältäviä muita rakennuksia määräykset ja ohjeet koskevat työn luonne huomioon ottaen. Nämä määräykset ja ohjeet koskevat asuinrakennuksia ja asumiseen liittyviä tiloja siltä osin, kuin asuntosuunnittelua koskevassa asetuksessa (RakMk G1) edellytetään niiden soveltumisesta liikkumisesteisille.”

sekä

Osa G1 ASUNTOSUUNNITTELU

Määräykset ja ohjeet 2005, esitettävä ohjekortissa. ”Määräykset ja ohjeet koskevat asuinrakennuksia ja sekä näiden tonttia ja rakennuspaikkaa. Määräykset ja ohjeet koskevat myös muissa rakennuksissa sijaitsevia asuinhuoneistoja ja asuinhuoneita sekä niihin liittyviä asumista palvelevia muita tiloja ja alueita”.

Käsitelmäärittelyyn toivoisi a) saavutettavuus b) esteettömyys

Kysymyksessä on pitkälti väestön ikääntymisestä tulevat haasteet, jotka aiheuttavat muutostarpeita rakennetussa ympäristössä liittyen palveluiden saavutettavuuteen ja esteettömyyteen. YM/ ”Ehdotus Ikääntyneiden asumisen kehittämisohjelmaksi” jäsentää näitä haasteita antaen toimenpidesuosituksia ja ohjeita <http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=138160&lan=fi>. Vuoteen 2030 mennessä tarve on yli miljoonalle esteettömälle asunnolle, joita ei saada aikaiseksi uudisrakentamisella. Olemassa olevaan asuntokantaa kohdistuukin suuria muutostarpeita, sillä omatoimisesti omassa kodissa mahdollisimman pitkään selviytymään pystyvien osuus halutaan nostaa n. 91-92% tasolle. Yhtenä keskeisimmistä toimenpiteistä nähdään olevan esimerkiksi jälkiasennushissien rakentaminen vanhoihin hissittömiin kerrostaloihin ja samalla esteettömän kulkureitin järjestäminen pihalta kotiovelle.

Sivu 2/ kohta ”Asemakaava”: Myös Y ja YL-k tonteille on voitu toteuttaa siten, että on tulkittu ns. vähäisenä poikkeamisena (Helsinki, Espoo)

Sivu 4/ kohtaan ” 4.2 Rakennussuunnittelu” voisi lisätä perusratkaisussa huomioon otettavien seikkojen listaan tilojen ylikuumenemisen

Sivu 6/ kohta ”Kylpyhuone”: Tekstissä suositellaan kylpyhuoneeseen liukuovia. Tässä yhteydessä olisi hyvä mainita mahdollisesti tarvittavan katonostinradan (vuoteesta kylpyhuoneeseen) ja liukuoven (yläohjauksiskon) yhteensovittamisen ongelmat. Vaihtoehtoina on esim. kaksiosainen liukuovi tai liukuovi, jossa alaohjauksisko + puolet yläohjauksiskosta) .

Asuntokohtaisia ulkotiloja käsittelevässä osiossa (s. 6) olisi hyvä mainita, että parvekkeen ovien olisi syytä olla lukittavia (henkilökunnan sarjaan) siltä varalta, että huoneeseen tulee asukas, jolle parveke voi olla vaarallinen (putoamisvaara) .

Sivulla 8, kohdassa 6.1 on lause: ”Ryhmäkodeissa voi olla yksi huone kylpyhuoneineen esimerkiksi omaisten loman ajaksi.” voisi avata selvemmin eli: Ryhmäkodeissa voi olla yksi huone kylpyhuoneineen varattuna asukkaalle, joka tulee väliaikaisesti hoitoon omaisten loman ajaksi (jos tätä sillä tarkoitettiin).

Sivu 8/ kohta ”Ryhmäkodin olohuone, ruokailu- ja keittiötilat”. Voisi mainita, että pöytä-tuoliyhdistelmiä tulisi ruokailutilassa olla eri kokoisia; myös pieniä. Jotkut vanhuksat pelkäävät aterioita, jos on paljon katsojia.

Sivu 8/ kohta ryhmäkodin sauna- ja pesutilat: Kohdassa sanotaan, että ”ryhmäkodin saunassa kylpee yleensä vain yksi asukas kerrallaan”. Kyse on varmaankin henkilökuntaresursseista ja riippuu asukkaiden fyysisestä kunnosta, mutta tavoitteena tulisi kai olla, että (myös) saunominen olisi sosiaalinen kokemus. Ei ainakaan pitäisi ohjeistaa tekemään niin pieniä saunoja, ettei 2-3 henkilön yhtäaikainen saunominen olisi mahdollista.

Sivu 9/ Vaatehuoltotilat: Hyvä olisi selvittää myös DEKO:n (elektronisesti ohjattu huuhtelu- ja desinfiointikone alusastioille, virtsapulloille) tarve kodinhoitohuoneessa.

Kohta 6.4 Henkilökunnan tilat / s. 10 sanotaan ” Raportointi voidaan tehdä myös ryhmäkodin yhteisissä tiloissa”. Tästä käytännöstä voi tulla tietosuojongelmia.

Sivu 14/ kohta ”Ulko-oleskelutilat” on listattu ulkotilojen ja piha-alueiden suunnittelussa huomioonotettavana: ” penkit ja tuolit ovat eri korkuisia”. Lausetta voisi selventää esim. sanomalla: ”Normaalikorkuisten penkkien ja tuolien lisäksi myös korotettuja malleja”

S. 17/ kohta ”Siivous- ja jätehuoltotilat”. Voisi lisätä, että olisi selvitettävä myös, pitääkö jätehuoneeseen sijoittaa jätekyelmiö keittiön biojätettä ja vaippajätettä varten (riippuu kohteen koosta ja jätteen tyhjennyksen vuorovälistä).

Sivu 19/ kohdassa ”Henkilökunnan puku- pesu- ja wc-tilat” puhutaan henkilökunnan wc-tilasta yksikössä ja kuitenkin tilat olisi oltava miehille ja naisille. Vaikka henkilökuntamäärä olisi pienempikin, voi mukana olla esim. muslimeja, joilla pitää olla eri wc-tilat miehille ja naisille.

Sivu 21/ kohta ” Kohdevalaistus, värit ja kontrastit”. Tässä voisi olla tietoa vanhusten värinäöstä (esim. siniset sävyt erottuvat huonosti ja punasävyiset paremmin jne.)

Sivu 7/ pohjakuvia voisi selventää, samoin sivulla 11 on epäselviä pohjakuvia, jotka ovat keskenään eri mittakaavassa. Erityisesti piirustusaineiston grafiikkaan tulisi kiinnittää huomiota.

Sivulla 19 todetaan, että asukkaiden viihtyvyyden kannalta ikkunoiden alareuna on enintään 600mm lattiasta. Käytäntö on tällä hetkellä yleensä 700mm lattiasta viitaten RAKMk F2:n ohjeeseen; jos lasipinnan alareuna on alle 700mm, niin tulee käyttää turvalasia. Ehdotus: ”tulisi olla enintään 600mm lattiasta”.

Sivu 22/ palotekninen suunnittelu. Voisiko selvyyden vuoksi avata niin, että palveluasunnoissa ja ryhmäkodissa edellytetään automaattista sammutuslaitteistoa.

Mitoitusohjeet vaikuttavat hyviltä ja ovat linjassa ARA:n näkemyksen kanssa.

Aika monessa kohtaa olisi oikoluvun tarvetta: esim. väärä objektimuotoja kuten: Kohteen sijainnin valinnassa olisi hyvä välttää melu- ja saastelähteitä, kuten esimerkiksi lähellä olevat vilkkaat liikenneväylät jne. >po lähellä olevia liikenneväyliä .. myös muut lauseen lopussa olevat ovat väärässä sijamuodossa (s. 4) tai ”kuntoiluvälineillä ovat tärkeitä ulkoilun ja liikunnan kannalta (s. 14)

Perusteellinen kortti. Kunnianhimoinen tavoite sanoa kaikki tarpeellinen yhdessä paketissa. Iskevyyttä voisi tuoda lisää pitäytymällä vielä tiukemmin asiassa ja välttää itsestäänselvyyksiä. Esimerkiksi lauseet ”vilkkaiden liikenneväylien varten, saastuneelle maalle tai teollisuuslaitosten läheisyyteen rakentamista tulisi välttää” ovat aika yleisiä asioita. Samoin esimerkiksi on todettu, että luonnonvalo lasipintojen kautta lisää tilojen viihtyvyyttä.

Helsingissä 5.4.2013

Suomen Arkkitehtiliitto SAFA ry

Rakennussuunnittelutoimikunnan puolesta

Johanna Vuorinen,

rakennussuunnittelutoimikunnan sihteeri